

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2022. gada 30. jūnijā^{*i}

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Patvēruma un imigrācijas politika – Direktīva 2011/95/ES – 4. pants – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Direktīva 2013/32/ES – 6. un 7. pants – Standarti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pants – Direktīva 2013/33/ES – 8. pants – Pieteikuma iesniedzēja aizturēšana – Aizturēšanas pamats – Valsts drošības vai sabiedriskās kārtības aizsardzība – Patvēruma meklētāja aizturēšana viņa nelikumīgās ieceļošanas Savienības teritorijā dēļ

Lietā C-72/22 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) iesniedza ar 2022. gada 2. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 4. februārī, tiesvedībā

M.A.,

piedaloties

Valstybės sienos apsaugos tarnyba,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), Tiesas priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas pilda pirmās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši I. Ziemele, P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretāre: M. Sekežiņska [*M. Siekierzyńska*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 7. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- M.A. vārdā – *I. Botyrienė, advokatė,*
- Lietuvas valdības vārdā – *K. Dieninis* un *V. Vasiliauskienė,* pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – lietuviešu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Azema, S. L. Kalēda* un *A. Steiblytė*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2022. gada 2. jūnija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 4. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.), 7. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.), kā arī 8. panta 2. un 3. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp trešās valsts valstspiederīgo M.A. un *Valstybės sienos apsaugos tarnyba* (Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes departaments; turpmāk tekstā – “*VSAT*”) par minētās iestādes lūgumu aizturēt M.A.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2011/95

- 3 Direktīvas 2011/95 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis var uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja pienākumu pēc iespējas ātrāk iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Dalībvalsts pienākums ir, sadarbojoties ar pieteikuma iesniedzēju, novērtēt attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas.”

Direktīva 2013/32

- 4 Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 2. panta c) punktu:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- c) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezpavalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.”

5 Direktīvas 2013/32 6. pantā ir paredzēts:

“1. Ja persona starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedz iestādei, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta reģistrēt šādu pieteikumu, tad reģistrācija jāveic ne vēlāk kā triju darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo citām iestādēm, kas var pieņemt šādus pieteikumus, bet saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav kompetentas tos reģistrēt, tad dalībvalstis nodrošina, lai reģistrācija tiktu veikta ne vēlāk kā sešu darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Dalībvalstis nodrošina, lai minēt[ās] cit[as] iestā[des], kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, piemēram, policija, robežsardze, imigrācijas iestādes un aizturēšanas vietu darbinieki, būtu attiecīgi informēt[as] un lai minēto iestāžu darbinieki saņemtu saviem uzdevumiem un pienākumiem atbilstīgu apmācību pietiekamā līmenī un norādījumus pieteikuma iesniedzēju informēšanai par to, kur un kā var iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai personai, kura sagatavojusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu reāla iespēja to iesniegt iespējami īsā laikā. Ja pieteikuma iesniedzējs neiesniedz savu pieteikumu, dalībvalstis var attiecīgi piemērot 28. pantu.

3. Neskarot 2. punktu, dalībvalstis var prasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu iesniegti personiski un/vai tam paredzētā vietā.

4. Neatkarīgi no 3. punkta starptautiskās aizsardzības pieteikumu uzskata par iesniegtu, ja attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes ir saņēmušas pieteikuma iesniedzēja iesniegtu veidlapu vai – ja to paredz valsts tiesību akti – oficiālu ziņojumu.

5. Ja tas, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienlaikus iesniedz liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, praksē ļoti apgrūtina 1. punktā noteiktā termiņa ievērošanu, dalībvalstis var paredzēt minētā termiņa pagarināšanu līdz 10 darbdienām.”

6 Šīs direktīvas 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka katrs tiesībspējīgs un rīcībspējīgs pieaugušais ir tiesīgs sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu savā vārdā.”

7 Minētās direktīvas 43. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis var nodrošināt procedūras saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas minētas II nodaļā, lai pieņemtu lēmumu pie dalībvalsts robežas vai tranzīta zonā par:

- a) to pieteikumu pieņemamību saskaņā ar 33. pantu, kas sagatavoti šādās vietās; un/vai
- b) pieteikumu būtību, ja tiek piemērota 31. panta 8. punktā minētā procedūra.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka lēmums saistībā ar 1. punktā paredzētajām procedūrām tiek pieņemts saprātīgā laikā. Ja lēmums nav pieņemts četrās nedēļās, pieteikuma iesniedzējam tiek

atļauts ieceļot dalībvalsts teritorijā, lai viņa pieteikums tiktu izskatīts saskaņā ar citiem šīs direktīvas noteikumiem.

3. Ja ierodas liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus pie robežas vai tranzīta zonā, un tas 1. punkta noteikumu piemērošanu praksē padara neiespējamu, minētās procedūras var arī tikt piemērotas, ja un kamēr šie trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki ir izmitināti vietās, kas atrodas netālu no robežas vai tranzīta zonas.”

Direktīva 2013/33

8 Saskaņā ar Direktīvas 2013/33 15. un 20. apsvērumu:

“(15) Pieteikuma iesniedzēju aizturēšana būtu jāveic saskaņā ar pamatprincipu, ka personu nedrīkst aizturēt tikai tāpēc, ka viņa vēlas iegūt starptautisku aizsardzību, īpaši saskaņā ar dalībvalstu starptautiskām juridiskām saistībām un Ženēvas konvencijas 31. pantu. Pieteikuma iesniedzējus drīkst aizturēt tikai ļoti skaidri definētos izņēmuma apstākļos, kas paredzēti šajā direktīvā, un atbilstoši nepieciešamībai un samērīguma principam gan attiecībā uz šādas aizturēšanas veidu, gan nolūku. Ja pieteikuma iesniedzējs ir aizturēts, viņam vajadzētu būt efektīvai piekļuvei nepieciešamajām procesuālajām garantijām, piemēram, tiesību aizsardzībai valsts tiesu iestādē.

[..]

(20) Lai labāk nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju fizisko un psiholoģisko neaizskaramību, aizturēšanai vajadzētu būt kā galējam pasākumam, un to drīkst piemērot tikai tad, ja ir pienācīgi izskatīti visi aizturēšanas alternatīvie pasākumi. Jebkurā pasākumā, kas alternatīvs aizturēšanai, ir jāievēro pieteikuma iesniedzēja cilvēka pamattiesības.”

9 Šīs direktīvas 2. panta h) punktā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

[..]

h) “aizturēšana” ir dalībvalsts veikta pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība.”

10 Minētās direktīvas 8. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, dalībvalstis var pieteikuma iesniedzēju aizturēt, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot.

3. Pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai:

[..]

e) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai;

[..].”

11 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 9. pantu:

“1. Pieteikuma iesniedzēju aiztur tikai uz cik iespējams īsu laiku un patur apcietinājumā tikai, kamēr ir piemērojami 8. panta 3. punktā paredzētie pamati.

Administratīvās procedūras, kas attiecas uz 8. panta 3. punktā paredzētajiem aizturēšanas pamatiem, veic ar pienācīgu rūpību. Administratīvo procedūru kavēšanās, ko nevar piedēvēt pieteikuma iesniedzējam, nav pamatojums aizturēšanas turpināšanai.

2. Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvās iestādes. Aizturēšanas rīkojumā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kas ir tā pamatā.

3. Ja aizturēšanas rīkojumu izdod administratīvās iestādes, dalībvalstis nodrošina aizturēšanas likumības ātru juridisku pārskatīšanu, to veicot *ex officio* un/vai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma. Ja šādu aizturēšanas likumības pārskatīšanu veic *ex officio*, lēmumu pieņem pēc iespējas drīzāk kopš aizturēšanas. Ja pārskatīšanu veic pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, par to nolemj pēc iespējas drīzāk kopš attiecīgās procedūras sākuma. Dalībvalstis valsts tiesību aktos attiecīgi nosaka laikposmu, kurā ir jāveic *ex officio* juridiskā pārskatīšana un/vai juridiskā pārskatīšana pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma.

Ja juridiskās pārskatīšanas rezultātā tiek konstatēts, ka aizturēšana ir nelikumīga, attiecīgo pieteikuma iesniedzēju nekavējoties atbrīvo.

4. Aizturētus pieteikuma iesniedzējus viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru ir pamats uzskatīt par šīm personām saprotamu, nekavējoties rakstiski informē par aizturēšanas iemesliem un valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām aizturēšanas rīkojuma apstrīdēšanai, kā arī par iespēju lūgt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

5. Tiesu iestāde ik pēc saprātīga laika posma *ex officio* un/vai pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma pārskata aizturēšanu, jo īpaši, ja aizturēšana ir ilgstoša, ja rodas attiecīgi apstākļi vai kļūst pieejama jauna informācija, kas var ietekmēt aizturēšanas likumību.

6. Ja 3. punktā minētais aizturēšanas rīkojums tiek juridiski pārskatīts, dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība un pārstāvība. Tā ietver vismaz nepieciešamo procesuālo dokumentu sagatavošanu un piedalīšanos uzklaušīšanās tiesu iestādēs pieteikuma iesniedzēja vārdā.

Bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību sniedz tādas piemēroti kvalificētas personas, kā tas pieļauts vai atļauts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuru intereses nav konfliktā vai nevarētu būt konfliktā ar pieteikuma iesniedzēja interesēm.

7. Dalībvalstis var arī nodrošināt, ka bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību piešķir:

a) tikai tiem, kam trūkst pietiekamu līdzekļu; un/vai

b) tikai ar pakalpojumiem, ko sniedz juridiskie konsultanti vai citi padomdevēji, kas ir īpaši paredzēti valsts tiesību aktos, lai sniegtu palīdzību pieteikuma iesniedzējiem un tos pārstāvētu.

8. Dalībvalstis arī var:

- a) noteikt finansiālus ierobežojumus un/vai termiņus bezmaksas juridiskās palīdzības un pārstāvības sniegšanai ar noteikumu, ka tādi ierobežojumi patvaļīgi neierobežo juridiskās palīdzības un pārstāvības pieejamību;
- b) paredzēt, ka attiecībā uz maksām un citiem izdevumiem attieksme pret pieteikuma iesniedzējiem nav labvēlīgāka par attieksmi, ko parasti piemēro to valstspiederīgajiem jautājumos saistībā ar juridisko palīdzību.

9. Dalībvalstis var pieprasīt, lai tām pilnīgi vai daļēji atmaksā jebkurus piešķirtos izdevumus, ja un kad pieteikuma iesniedzēja finansiālais stāvoklis ir ievērojami uzlabojies vai ja lēmums piešķirt šādus izdevumus ir ticis pieņemts, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja sniegtu nepatiesu informāciju.

10. Procedūras par juridiskās palīdzības un pārstāvības pieejamību nosaka valsts tiesību aktos.”

Lietuvas tiesības

- 12 *Lietuvos Respublikos įstatymas “Dėl užsieniečių teisinės padėties”* (Lietuvas Republikas Likums par ārvalstnieku tiesisko statusu) tā pamatlietā piemērojamajā redakcijā (turpmāk tekstā – “Likums par ārvalstniekiem”) 2. panta 20. punktā ir paredzēts, ka par patvēruma meklētāju ir uzskatāms ārvalstnieks, kurš ir iesniedzis patvēruma pieteikumu saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem noteikumiem un par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.
- 13 Likuma par ārvalstniekiem X² nodaļā ir reglamentēta šī likuma piemērošana gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis vai ārkārtas stāvoklis, kā arī ārkārtas situācija ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ. Šajā nodaļā ietvertajā 140.¹² pantā ir noteikts:

“1. Ārvalstnieks var iesniegt patvēruma pieteikumu:

- 1) robežkontroles punktos vai tranzīta zonās: [VSA T];
- 2) Lietuvas Republikas teritorijā, ja ārvalstnieks ir likumīgi ieceļojis Lietuvā: [Migrācijas departamentā];
- 3) ārvalstis: ārlietu ministra ieceltajās Lietuvas Republikas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās.

2. Patvēruma pieteikums, ko ārvalstnieks ir iesniedzis, pārkāpjot šī panta 1. punktā paredzēto kārtību, ir noraidāms, paskaidrojot pieteikuma iesniedzējam patvēruma pieteikuma iesniegšanas kārtību. [VSA T], ņemot vērā ārvalstnieka neaizsargātību vai citus individuālos apstākļus, var pieņemt tāda ārvalstnieka patvēruma pieteikumu, kurš ir nelikumīgi šķērsojis Lietuvas Republikas robežu.

[..]”

- 14 Likuma par ārvalstniekiem 140.¹⁷ panta, kurā reglamentēti patvēruma meklētāja aizturēšanas pamati gadījumā, ja ir izsludināts karstāvoklis vai ārkārtas stāvoklis, kā arī ārkārtas situācija ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, 2. punktā ir noteikts, ka patvēruma meklētāju var aizturēt, ja viņš ir ieradies Lietuvas Republikas teritorijā, nelikumīgi šķērsojot šīs dalībvalsts robežu.
- 15 Lietuvā piemērojamās patvēruma piešķiršanas un atņemšanas procedūras, kas apstiprināta ar Lietuvas Republikas iekšlietu ministra 2016. gada 24. februāra Rīkojumu Nr. 1V-131 (tā redakcijā, kas izriet no Lietuvas Republikas iekšlietu ministra 2021. gada 27. jūlija Rīkojuma Nr. 1V-626; turpmāk tekstā – “Procedūras apraksts”), 23. punktā ir noteikts – ja patvēruma pieteikums ir iesniegts iestādē, kas nav norādīta Likuma par ārvalstniekiem 67. panta 1. punktā, vai pārkāpjot šī paša panta 2. punktā vai Procedūras apraksta 22. punktā minētos noteikumus, šo pieteikumu nosūta atpakaļ ārvalstniekam vēlākais divu darbdienu laikā no brīža, kad tiek konstatēts, ka pieteikums, kuru saņēmusi iestāde, ir patvēruma pieteikums, un pieteikuma iesniedzējs tiek informēts par patvēruma pieteikuma iesniegšanas kārtību. Šo informāciju ārvalstniekam sniedz rakstveidā – valodā, kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu. Ārvalstniekam sniegtās atbildes kopiju nosūta Likuma par ārvalstniekiem 67. panta 1. punktā norādītajai iestādei pēc ārvalstnieka dzīvesvietas, ja tā ir zināma.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 16 Ar 2021. gada 2. jūlija Rīkojumu Nr. 517 “Par ārkārtas stāvokļa izsludināšanu valsts līmenī un valsts ārkārtas operāciju vadītāja iecelšanu” (*TAR*, 2021, Nr. 2021-15235; turpmāk tekstā – “Rīkojums Nr. 517/21”) Lietuvas Republikas valdība izsludināja ārkārtas stāvokli visā tās teritorijā. 2021. gada 10. novembrī minētās teritorijas daļā tika izsludināts ārkārtas stāvoklis, jo šī dalībvalsts konstatēja, ka pastāv migrantu masveida pieplūdums, tostarp no Baltkrievijas.
- 17 2021. gada 17. novembrī trešās valsts valstspiederīgais M.A. kopā ar citām personām, kas bija izceļojušas no Lietuvas Republikas, tika aizturēts Polijā, jo viņš nevarēja uzrādīt nedz ceļošanas dokumentus, nedz nepieciešamās vīzas, lai uzturētos Lietuvā un Eiropas Savienībā. 2021. gada 19. novembrī M.A. Lietuvas teritorijā tika nodots *VSAT* amatpersonām. Tajā pašā dienā šī iestāde aizturēja M.A. ne ilgāk kā uz 48 stundām un lūdza *Alytaus apylinkės teismas* (Alītas apgabaltiesa, Lietuva) aizturēt viņu ne ilgāk kā uz sešiem mēnešiem.
- 18 Šajā tiesā *VSAT* norādīja, ka Lietuvas informācijas sistēmās nav datu par ieinteresēto personu un ka minētā persona Lietuvā uzturas nelikumīgi. Ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus, *VSAT* uzskatīja, ka M.A. varētu aizbēgt, lai izvairītos no aizturēšanas un iespējamās izraidīšanas no šīs dalībvalsts. Tādēļ *VSAT* lūdza aizturēt M.A. ne ilgāk kā uz sešiem mēnešiem viņa tiesiskā stāvokļa noskaidrošanai.
- 19 Tiesas sēdē *Alytaus apylinkės teismas* (Alītas apgabaltiesa) M.A. pieteicās starptautiskās aizsardzības saņemšanai. Ar 2021. gada 20. novembra lēmumu šī tiesa uzdeva aizturēt M.A. līdz brīdim, kad tiks pieņemts lēmums par viņa tiesisko statusu Lietuvā – vēlākais līdz 2022. gada 18. februārim –, jo pastāv bēgšanas risks un bez minētā pasākuma nav iespējams noteikt pamatus, uz kuriem balstīts viņa patvēruma pieteikums.

- 20 M.A. iesniedza apelācijas sūdzību par šo lēmumu, vēršoties iesniedzējtiesā – *Lietuvos vyriausioji administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa). Šajā tiesā notikušajā tiesas sēdē M.A. uzturēja spēkā savu patvēruma pieteikumu un norādīja, ka viņš jau 2021. gada 20. novembrī bija iesniedzis patvēruma pieteikumu kādam vārdā nenosauktam *VSAT* ierēdnim. Tomēr minētā iestāde apgalvo, ka tai nav nekādas informācijas par šo pieteikumu.
- 21 2022. gada 24. janvārī M.A. rakstveidā iesniedza *VSAT* patvēruma pieteikumu. Migrācijas departaments noraidīja šo pieteikumu kā nepieņemamu, tostarp – pamatojoties uz Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punktu.
- 22 Iesniedzējtiesā M.A. norādīja, ka viņa rīcībā nav informācijas par viņa patvēruma pieteikuma virzību un ka viņš nav ticis informēts par šī pieteikuma iesniegšanas kārtību. 2022. gada 1. februārī šajā tiesā vēlāk notikušajā tiesas sēdē M.A. un *VSAT* pārstāvji lūdza minēto tiesu uzdot Migrācijas departamentam izskatīt ieinteresētās personas iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 23 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka tāda ārkārtas stāvokļa gadījumā, ko ir izraisījis migrantu masveida pieplūdums, kā ar Rīkojumu Nr. 517/21 izsludinātais, patvēruma pieteikumam ir jāatbilst Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, – pretējā gadījumā tas ir nepieņemams. Turklāt atbilstoši Likuma par ārvalstniekiem 140.¹⁷ pantam šāda ārkārtas stāvokļa gadījumā ārvalstnieku, kurš nelikumīgi ieceļojis Lietuvas teritorijā, var aizturēt.
- 24 Šo Likuma par ārvalstniekiem noteikumu kopīgas piemērošanas rezultātā M.A., ņemot vērā viņa nelikumīgo ieceļošanu Lietuvas teritorijā, kā arī viņa aizturēšanu, nevarēja iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu un līdz ar to viņu nevarēja atzīt par patvēruma meklētāju.
- 25 Tomēr, ievērojot ar Rīkojumu Nr. 517/21 izsludināto ārkārtas stāvokli, pasākumu, kas nav tik ierobežojošs kā aizturēšana, var piemērot vienīgi patvēruma meklētājiem.
- 26 Tādēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir nelikumīgi ieceļojis un nelikumīgi uzturas Lietuvā, nevar piemērot pasākumu, kas nav tik ierobežojošs kā aizturēšana.
- 27 Nenoliedzami, atbilstoši Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 2. punktam *VSAT* ir rīcības brīvība atzīt patvēruma meklētāja statusu tiem trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri ir nelikumīgi šķērsojuši Lietuvas robežu, ņemot vērā viņu neaizsargātību vai citus individuālos apstākļus. Tomēr, tā kā šīs rīcības brīvības īstenošanas nosacījumi nav konkrēti reglamentēti, iesniedzējtiesa uzskata, ka tā nevar lemt par to pasākumu tiesiskumu, kurus šajā gadījumā ir veicis *VSAT*.
- 28 Šādos apstākļos šī tiesa vēlas noteikt, vai Direktīvām 2011/95 un 2013/32 ir pretrunā tādas valsts tiesību normas, saskaņā ar kurām gadījumā, ja ir izsludināts ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, ārvalstniekam, kurš ir nelikumīgi ieceļojis un nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, faktiski ir liegta iespēja iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 29 Otrkārt, iesniedzējtiesai ir šaubas par to tiesību normu saderību ar Savienības tiesībām, atbilstoši kurām Lietuvas iestādēm, pastāvot ārkārtas stāvoklim migrantu masveida pieplūduma dēļ, ir tiesības aizturēt tādā situācijā kā M.A. esošu personu tādēļ vien, ka tā ir nelikumīgi ieceļojusi Lietuvas teritorijā. Šai tiesai ir šaubas par šo tiesību normu saderību ar Direktīvas 2013/33 15. apsvērumu un 8. panta 2. un 3. punktu, saskaņā ar kuriem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus var aizturēt tikai skaidri noteiktos izņēmuma gadījumos un ievērojot samērīguma principu.

- 30 Turklāt, ņemot vērā šaubas par M.A. sākotnējās aizturēšanas tiesiskumu, iesniedzējtiesa ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu uzdeva *VSAT* uz pagaidu laiku līdz 2022. gada 18. februārim ievietot M.A. izmitināšanas centrā vai citā piemērotā vietā, ierobežojot viņa pārvietošanās brīvību ar attiecīgās uzturēšanās vietas perimetru. Tāpat iesniedzējtiesa uzdeva Migrācijas departamentam neizraidīt vai nenosūtīt M.A. atpakaļ uz trešo valsti līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai pamatlietā.
- 31 Šādos apstākļos *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 2013/32] 7. panta 1. punkts, lasot to kopā ar [Direktīvas 2011/95] 4. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādas valsts tiesību normas kā pamatlietā piemērojamās, saskaņā ar kurām gadījumā, ja tiek izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, ārvalstniekam, kurš ir nelikumīgi ieceļojis un nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, principā nav atļauts iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: vai [Direktīvas 2013/33] 8. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru gadījumā, ja tiek izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārzemnieku masveida pieplūduma dēļ, patvēruma meklētāju var aizturēt tādēļ vien, ka viņš ir ieceļojis Lietuvas Republikas teritorijā, nelikumīgi šķērsojot tās robežu?”

Par steidzamības tiesvedību

- 32 Iesniedzējtiesa ir lūgusi šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punktā paredzēto steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.
- 33 Šī lūguma pamatojumam tā norādīja, ka M.A. 2021. gada 17. novembrī tika aizturēts līdz iesniedzējtiesas nolēmuma pieņemšanai 2022. gada 2. februārī. Saskaņā ar šo nolēmumu M.A. tika ievietots *VSAT* izmitināšanas centrā atbilstoši šī sprieduma 30. punktā norādītajiem apstākļiem. Iesniedzējtiesa ir piebildusi, ka piemērojamajā tiesiskajā regulējumā *VSAT* ir ļauts, beidzoties šī pagaidu pasākuma termiņam, kas bija noteikts 2022. gada 18. februārī, vēlreiz vērsties pirmās instances tiesā ar lūgumu aizturēt ieinteresēto personu vai piemērot tai citu pasākumu.
- 34 2022. gada 21. februārī Tiesas pirmā palāta lūdza iesniedzējtiesu, pirmām kārtām, iesniegt informāciju par M.A. situāciju pēc šīs tiesas uzdotā pasākuma termiņa beigām un, otrām kārtām, sniegt norādes tostarp par personiskās brīvības ierobežojumiem šī pasākuma dēļ.
- 35 No iesniedzējtiesas atbildes izriet, ka 2022. gada 11. februārī *Marijampolės apylinkės teismas* (Marijampoles pirmās instances tiesa, Lietuva) attiecībā uz M.A. noteica pasākumu, kas ir analogisks šī sprieduma 30. punktā minētajam iesniedzējtiesas noteiktajam pasākumam. Šis pasākums tika noteikts līdz brīdim, kad tiks konstatēts M.A. tiesiskais stāvoklis, un ne ilgāk kā līdz 2022. gada 11. maijam.

- 36 Šajā ziņā, pirmkārt, jākonstatē, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Direktīvas 2011/95, 2013/32 un 2013/33, kuras attiecas uz jomām, kas minētas LESD trešās daļas V sadaļā par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tādējādi šim lūgumam var piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.
- 37 Otrkārt, par steidzamības nosacījumu jāuzsver, ka šis nosacījums ir izpildīts it īpaši tad, ja personai, uz kuru attiecas pamatlieta, patlaban ir atņemta brīvība un tās paturēšana ieslodzījumā ir atkarīga no pamatlietas atrisinājuma. Šajā ziņā attiecīgās personas situācija vērtējama tāda, kāda tā ir datumā, kad tiek izskatīts pieteikums par steidzamības tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 99. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 38 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru trešās valsts valstspiederīgo ievietošana aizturēšanas centrā neatkarīgi no tā, vai tas ir viņu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laikā vai viņu izraidīšanas nolūkā, ir pasākums, ar kuru tiek atņemta brīvība (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 100. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 39 Turklāt attiecībā uz jēdzienu “aizturēšana” Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē Tiesa ir jau nospriedusi, ka no šīs tiesību normas formulējuma un izstrādes vēstures, kā arī konteksta, kurā tā ietilpst, izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana ir piespiedu pasākums, ar kuru šim pieteikuma iesniedzējam tiek liegta pārvietošanās brīvība un viņš tiek izolēts no pārējiem iedzīvotājiem, uzliekot viņam pienākumu pastāvīgi uzturēties norobežotā un slēgtā teritorijā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 223. punkts).
- 40 Šajā lietā jānorāda, pirmkārt, ka datumā, kad tika izskatīts pieteikums par steidzamības tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, M.A. bija piemērots “cits” pasākums, nevis aizturēšana Lietuvas tiesību izpratnē, proti, izmitināšana VSAT centrā, ierobežojot viņa pārvietošanās brīvību ar šīs uzturēšanās vietas perimetru.
- 41 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka, lai arī M.A. faktiski varēja pārvietoties attiecīgā VSAT centra iekšienē, viņš bez atļaujas un pavadošās personas nevarēja iziet ārpus tā perimetra. Tātad ieinteresētā persona bija izolēta no pārējiem iedzīvotājiem un tai bija liegta pārvietošanās brīvība.
- 42 Šādos apstākļos šī persona ir uzskatāma par tādu, kas ir aizturēta Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē.
- 43 Otrkārt, par saikni starp aizturēšanas turpināšanos un pamatlietas risinājumu no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, pirmām kārtām, ka pirmais prejudiciālais jautājums ir par to, vai prasītājam pamatlietā ir iespēja iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu un tādējādi tikt kvalificētam par patvēruma meklētāju. Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm šī patvēruma meklētāja kvalifikācija ir vajadzīga, lai varētu piemērot pasākumu, kas nav saistīts ar pārvietošanās brīvības ierobežošanu, kura ir raksturīga aizturēšanas jēdzienam.

- 44 Otrām kārtām, otrā prejudiciālā jautājuma mērķis būtībā ir noteikt, vai atbilstoši Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punktam ir ļauts aizturēt M.A. tādēļ vien, ka viņš nelikumīgi uzturas Lietuvas teritorijā.
- 45 Ņemot vērā šos apsvērumus, Tiesas pirmā palāta – pēc tiesneša referenta priekšlikuma un uzklusijusi ģenerāladvokātu – 2022. gada 3. martā nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

Par pirmā jautājuma priekšmeta saglabāšanos

- 46 Tiesas sēdē Lietuvas valdība norādīja, ka M.A. 2022. gada 18. martā bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru pašlaik izskata kompetentās iestādes. Tādēļ minētā valdība, tieši neapgalvojot, ka šis jautājums nav pieņemams, norāda, ka Tiesai vairs nav jāatbild uz pirmo prejudiciālo jautājumu, jo tas ir zaudējis priekšmetu.
- 47 LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām instruments, ar ko Tiesa sniedz valstu tiesām norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas (spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 69. punkts).
- 48 Šajā ziņā jāatgādina, ka prejudiciālā nolēmuma procedūras pamatā ir nevis konsultatīvu viedokļu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan vajadzība efektīvi atrisināt strīdu. Tāpēc, ja izrādās, ka uzdotajam jautājumam acīmredzami vairs nav nozīmes šīs lietas iznākumam, Tiesai jāatzīst, ka tiesvedība ir izbeidzama (spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 70. punkts).
- 49 Pat pieņemot, ka M.A. 2022. gada 18. martā faktiski bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kurš pašlaik tiek izskatīts, no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noteikt to pasākumu tiesiskumu, kuri šai personai tika piemēroti, sākot no tās pirmā mēģinājuma iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas esot bijis 2021. gada 20. novembrī.
- 50 No tā izriet, ka pirmais prejudiciālais jautājums joprojām ir lietderīgs pamatlīetas risinājumam un ka uz to tāpat ir jāsniedz atbilde.

Par lietas būtību

- 51 LESD 267. pantā paredzētajā un šī sprieduma 47. punktā norādītajā sadarbības procedūrā, pat ja formāli iesniedzējtiesa ir ierobežojusi savu jautājumu tikai ar vienas konkrētas Savienības tiesību normas interpretāciju, šāds apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa sniegtu valsts tiesai Savienības tiesību

- interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā ir vai nav uz tām atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas sniegtās informācijas un tostarp no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *DocMorris*, C-190/20, EU:C:2021:609, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Šajā lietā jānorāda, ka pirmā uzdotā jautājuma, kurš tostarp ir par Direktīvas 2011/95 4. panta 1. punkta interpretāciju, pamatā ir iesniedzējtiesas šaubas par nosacījumiem, kādi Lietuvā var tikt attiecināti uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Šajā tiesību normā reglamentēts tas, kā attiecīgajai dalībvalstij jāizvērtē atbilstošie šāda pieteikuma elementi, un līdz ar to tai nav nozīmes pamatlietas risinājumam.
- 53 Turklāt, tā kā pirmais prejudiciālais jautājums skar minētos starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas nosacījumus, ir jāinterpretē arī Direktīvas 2013/32 6. pants, kurā ir paredzēti noteikumi par piekļuvi šādu pieteikumu izskatīšanas procedūrai.
- 54 Tāpat saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm gadījumā, kad ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ ir izsludināts ārkārtas stāvoklis, Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punktā paredzēto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas nosacījumu neievērošana ir pamats pieteikuma nepieņemšanai un pieteikums atbilstoši Procedūras apraksta 23. punktam bez izskatīšanas tiek nosūtīts atpakaļ ieinteresētajai personai.
- 55 Tas nozīmē, kā secinājumu 58. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, ka trešās valsts valstspiederīgie, kuri neatbilst nosacījumiem ieceļošanai Lietuvā, būtībā var likumīgi lūgt patvērumu šajā valstī, tikai atrodoties ārvalstīs vai uz tās robežas. Šie valstspiederīgie pēc to nelikumīgās ieceļošanas minētās dalībvalsts teritorijā turpreti zaudētu šādu iespēju. Proti, šādā gadījumā valsts iestādes neņemtu vērā to pieteikumu.
- 56 Šādos apstākļos, lai varētu lietderīgi atbildēt uz pirmo jautājumu, jāsecina, ka iesniedzējtiesa ar šo jautājumu būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2013/32 6. pants un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi, šis dalībvalsts teritorijā faktiski ir liegta iespēja piekļūt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai.
- 57 No Direktīvas 2013/32 6. panta 1., 3. un 4. punkta izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma “sagatavošana” neprasa nekādas administratīvas formalitātes, jo šīs formalitātes ir jāievēro, pieteikumu “iesniedzot”. Proti, šī pēdējā minētā darbība no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja principā prasa, lai viņš aizpildītu minētās direktīvas 6. panta 4. punktā šai nolūkā paredzētu veidlapu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 93. punkts).
- 58 Tostarp saistībā ar minēto starptautiskās aizsardzības pieteikuma “sagatavošanu” jāprecizē, ka Direktīvas 2013/32 7. panta 1. punktā ir paredzēts – katrs tiesībspējīgs un rīcībspējīgs pieaugušais ir tiesīgs sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu savā vārdā. Tāpat arī no Tiesas judikatūras izriet, ka ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam ir tiesības iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalsts teritorijā, tostarp uz tās robežām vai

- tranzīta zonās, pat ja viņš šajā teritorijā uzturas nelikumīgi. Šīs tiesības viņam ir jāatzīst neatkarīgi no tā, kādas ir iespējas, ka šāds pieteikums tiks apmierināts (spriedums, 2021. gada 16. novembris, Komisija/Ungārija (Kriminālatbildības noteikšana par palīdzības sniegšanu patvēruma meklētājiem), C-821/19, EU:C:2021:930, 136. punkts).
- 59 Direktīvas 2013/32 6. panta 2. punktā turklāt ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, lai personai, kura ir sagatavojusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu reāla iespēja to iesniegt iespējami īsā laikā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 63. punkts).
- 60 Šajā ziņā jānorāda, pirmām kārtām, ka, sagatavojot, reģistrējot un iesniedzot pieteikumus, ir jāievēro Direktīvas 2013/32 mērķis nodrošināt efektīvu piekļuvi, proti, pēc iespējas vienkāršāku piekļuvi starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūrai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 63. punkts).
- 61 Otrām kārtām, no tiesībām sagatavot šādu pieteikumu ir atkarīga tiesību uz to, ka šis pieteikums tiek reģistrēts un var tikt iesniegts un izskatīts Direktīvā 2013/32 noteiktajos termiņos, reāla ievērošana un, galu galā, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 18. pantā garantēto patvēruma tiesību efektivitāte (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana), C-808/18, EU:C:2020:1029, 102. punkts).
- 62 Tādējādi, lai arī starptautiskās aizsardzības pieteikuma sagatavošana un iesniegšana ir secīgi un nošķirti posmi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 93. punkts), starp šīm darbībām tomēr pastāv cieša saikne, jo to mērķis ir nodrošināt, pirmām kārtām, efektīvu piekļuvi procedūrai, kas ļauj izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, un, otrām kārtām, Hartas 18. panta efektivitāti.
- 63 Tāpēc jākonstatē, ka tādu valsts tiesību aktu piemērošana kā Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punkts, kurā paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi, tikai šī iemesla dēļ vien pēc viņa iecelšanas Lietuvas teritorijā tiek liegta iespēja sagatavot vai iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tādējādi liedz minētajam valstspiederīgajam efektīvi izmantot Hartas 18. pantā nostiprinātās tiesības.
- 64 Šādu Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punktā paredzētu kārtību piekļuvei starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai nevar uzskatīt par tādu, kurā ir ievērotas Direktīvas 2013/32 6. pantā un 7. panta 1. punktā paredzētās prasības.
- 65 Nenoliedzami, Direktīvas 2013/32 6. panta 3. punktā dalībvalstīm ir piešķirtas tiesības pieprasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu iesniegti personiski un/vai tam paredzētā vietā. Tomēr, kā secinājumu 75. punktā norādījis ģenerāladvokāts, dalībvalstis nevar īstenot šo iespēju tādā veidā, kas praksē liedz šiem valstspiederīgajiem vai dažiem no šiem valstspiederīgajiem iesniegt pieteikumu vai iesniegt to “iespējami īsā laikā”. Pretējā interpretācijā netiktu ievērots Direktīvas 2013/32 mērķis nodrošināt efektīvu, vienkāršu un ātru piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai un tiktu nopietni apdraudēta šīs direktīvas 7. pantā visiem trešās valsts valstspiederīgajiem piešķirto tiesību pieprasīt patvērumu lietderīgā iedarbība.

- 66 To pašu var attiecināt arī uz gadījumu, kad trešās valsts valstspiederīgā piekļuve Direktīvas 2013/32 6. pantā paredzētajai procedūrai tomēr var tikt nodrošināta, izmantojot rīcības brīvību, kas paredzēta Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 2. punktā, atbilstoši kuram atbildīgajai iestādei ir ļauts piekrist izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja neaizsargātību vai citus ārkārtas apstākļus.
- 67 Šajā ziņā pietiek konstatēt, kā tas izriet no šī sprieduma 58. punkta, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 7. panta 1. punktu un Tiesas judikatūru “katrs pieaugušais” un “visi trešo valstu valstspiederīgie” ir tiesīgi iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Tādējādi tāda valsts tiesību norma kā Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 2. punkts, kurā kompetentajai iestādei paredzēta rīcības brīvība ņemt vērā tikai noteiktu ieinteresēto personu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, pieteikumus šo personu neaizsargātības dēļ, neatbilst Direktīvas 2013/32 7. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem.
- 68 Tomēr Lietuvas valdība kā pamatojumu tiesību iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ierobežojumiem, kuri izriet no Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² panta 1. punkta, ir norādījusi uz sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apdraudējumu, ar kuru Lietuvas Republikai ir jāsaskaras migrantu, tostarp no Baltkrievijas, masveida pieplūduma dēļ uz tās robežām.
- 69 Šādos apstākļos jānorāda, ka saskaņā ar LESD 72. pantu šī Līguma trešās daļas V sadaļas noteikumi neskar to pienākumu izpildi, kas dalībvalstīm ir saistoši attiecībā uz sabiedriskās kārtības uzturēšanu un valsts drošības nodrošināšanu.
- 70 Šajā ziņā jāatgādina – lai gan dalībvalstīm ir kompetence noteikt pienācīgus pasākumus, lai uzturētu sabiedrisko kārtību to teritorijā, kā arī lai nodrošinātu to iekšējo un ārējo drošību, no tā tomēr neizriet, ka šādi pasākumi tiek pilnībā izslēgti no Savienības tiesību piemērošanas jomas. Proti, kā Tiesa jau ir nospriedusi, tiešas atkāpes, kas piemērojamas sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apdraudējuma gadījumos, LESD ir paredzētas tikai skaidri noteiktos izņēmuma gadījumos. No tā nevar secināt, ka LESD paredzēts vispārējs izņēmums, saskaņā ar kuru no Savienības tiesību piemērošanas jomas tiek izslēgti visi pasākumi, kas veikti sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ. Ja, neraugoties uz Līguma noteikumu īpašajiem nosacījumiem, tiktu atzīts šāds izņēmums, tas varētu apdraudēt Savienības tiesību saistošo raksturu un to vienvēidīgu piemērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana), C-808/18, EU:C:2020:1029, 214. punkts).
- 71 LESD 72. pantā paredzētais izņēmums turklāt ir jāinterpretē šauri. No tā izriet, ka šo 72. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka dalībvalstīm tiek piešķirtas pilnvaras atkāpties no Savienības tiesību normām, tikai atsaucoties uz to pienākumu izpildi, kas attiecas uz sabiedriskās kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana), C-808/18, EU:C:2020:1029, 215. punkts).
- 72 Šādos apstākļos un ņemot vērā šī sprieduma 70. un 71. punktā minēto judikatūru, ar vispārīgu norādi uz sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apdraudējumu, ko izraisījis trešās valsts valstspiederīgo masveida pieplūdums, atbilstoši LESD 72. pantam nevar attaisnot tādu tiesību normu kā Likuma par ārvalstniekiem 140.¹² pants, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalstī, – *de facto* – ir liegtas tiesības iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu šīs dalībvalsts teritorijā.

- 73 Lietuvas valdība turklāt nav precizējusi, kāda būtu šāda pasākuma ietekme uz sabiedriskās kārtības saglabāšanu un valsts drošības nodrošināšanu gadījumā, kad tiek ieviests ārkārtas stāvoklis attiecīgo migrantu masveida pieplūduma dēļ.
- 74 Tāpat, kā izriet no ģenerālvokāta secinājumu 125.–127. un 130. punkta, Direktīvā 2013/32, it īpaši tās 43. pantā, dalībvalstīm ir ļauts ieviest īpašas procedūras, kuras ir piemērojamas uz to robežām un atbilstoši kurām var izvērtēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemamību gadījumos, kad pieteikuma iesniedzēja rīcība liecina par to, ka viņa pieteikums ir acīmredzami nepamatots vai ļaunprātīgs. Šīs procedūras ļauj dalībvalstīm īstenot to pienākumus sabiedriskās kārtības uzturēšanas un valsts drošības nodrošināšanas jomā uz Savienības ārējām robežām, neizmantojot LESD 72. pantā paredzēto izņēmumu.
- 75 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/32 6. pants un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi, šis dalībvalsts teritorijā faktiski ir liegta iespēja piekļūt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai.

Par otro jautājumu

Par pieņemamību

- 76 Lietuvas valdība tiesas sēdē būtībā apgalvoja, ka otrais prejudiciālais jautājums nav jāizvērtē, jo iesniedzējtiesa 2022. gada 2. februārī ir uzdevusi piemērot M.A. “citu” pasākumu, kas nav aizturēšana Lietuvas tiesību izpratnē, un ka šis pasākums būtībā ir pagarināts līdz 2022. gada 11. maijam.
- 77 Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka no šī sprieduma 42. punkta izriet, ka M.A. piemērotais pasākums ir aizturēšana Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē.
- 78 Šādos apstākļos jākonstatē, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, jo tas ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 79 Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, patvēruma meklētāju var aizturēt tikai tādēļ vien, ka viņš šis dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi.
- 80 Vispirms jāprecizē, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru trešās valsts valstspiederīgais iegūst starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusu Direktīvas 2013/32 2. panta c) punkta izpratnē no brīža, kad viņš šādu pieteikumu “sagatavo” (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 92. punkts).

- 81 No Tiesas judikatūras izriet, ka Direktīvas 2013/33 8. un 9. pantā, skatot tos kopā ar šīs direktīvas 15. un 20. apsvērumu, ir paredzēti būtiski dalībvalstīm piešķirto tiesību veikt aizturēšanu ierobežojumi (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 101. punkts).
- 82 Tādējādi atbilstoši minētās direktīvas 8. panta 2. punktam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai tad, ja tas ir nepieciešams, pamatojoties uz katra individuālā gadījuma izvērtējumu, un ja nav iespējams efektīvi piemērot citus, mazāk ierobežojošus līdzekļus. No tā izriet, ka valsts iestādes starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai pēc tam, kad tās katrā individuālajā gadījumā ir pārbaudījušas, vai šī aizturēšana ir samērīga ar sasniedzamajiem mērķiem (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 102. punkts).
- 83 Attiecībā uz Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punktu no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka šajā tiesību normā ir izsmeltoši uzskaitīti dažādi pamati, kas var attaisnot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu, un katrs no šiem pamatiem atbilst kādai īpašai vajadzībai un ir autonomi. Ņemot vērā Hartas 6. pantā paredzēto tiesību uz brīvību nozīmību un iejaukšanās šajās tiesībās, ko rada šāds aizturēšanas pasākums, smagumu, šo tiesību izmantošanas ierobežojumi ir jāīsteno tikai, ciktāl tas ir noteikti nepieciešams (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 104. un 105. punkts).
- 84 Tomēr jānorāda – apstākļi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā, nav viens no pamatiem, kas atbilstoši Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punktam var attaisnot šāda pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu. Tāpēc trešās valsts valstspiederīgo nevar aizturēt tikai šī iemesla dēļ vien.
- 85 Lai sniegtu iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi, tomēr ir jānosaka, vai šāds apstākļi var attaisnot patvēruma meklētāja aizturēšanu, balstoties uz minētā 8. panta 3. punkta [pirmās daļas] e) apakšpunktā norādītajiem valsts drošības vai sabiedriskās kārtības aizsardzības pamatiem, kā būtībā uzskata Lietuvas valdība. It īpaši šīs valdības ieskatā šajā īpašajā kontekstā, kam raksturīgs ārvalstnieku masveida pieplūdums no Baltkrievijas, tādas personas, kas ir tādā situācijā kā M.A., rīcība apdraudētu Lietuvas Republikas sabiedrisko kārtību un valsts drošību. Tiesas sēdē šīs dalībvalsts valdība arī norādīja uz apdraudējumu, ko ārvalstnieks, kas ir tādā situācijā kā M.A., rada pārējo Savienības dalībvalstu sabiedriskajai kārtībai un valsts drošībai.
- 86 Šajā ziņā jāatgādina, ka stingro regulējumu, kas piemērojams valsts kompetentajām iestādēm atzītajām pilnvarām aizturēt pieteikuma iesniedzēju, pamatojoties uz Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunktu, nodrošina arī interpretācija, kas Tiesas judikatūrā ir sniegta attiecībā uz citās direktīvās ietvertajiem jēdzieniem “valsts drošība” un “sabiedriskā kārtība” un kas ir piemērojama arī Direktīvas 2013/33 gadījumā (spriedums, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 64. punkts).
- 87 Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka “sabiedriskās kārtības” jēdziens katrā ziņā nozīmē, ka papildus sabiedriskās kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums, pastāv reāli un pietiekami nopietni draudi sabiedrības pamatinteresēm (spriedums, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 88 “Valsts drošības” jēdziens ietver gan dalībvalsts iekšējo, gan ārējo drošību, tāpēc nopietns valsts iestāžu un dienestu darbības apdraudējums, kā arī iedzīvotāju izdzīvošana, tāpat kā ārējo attiecību vai tautu mierīgas līdzāspastāvēšanas būtiska traucējuma risks vai arī militāro interešu apdraudējums tādējādi var ietekmēt valsts drošību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 89 No šiem apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā nepieciešamības prasību, pieteikuma iesniedzēja aizturēšana vai aizturēšanas turpināšanās, pamatojoties uz Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunktu, var tikt pamatota ar valsts drošības vai sabiedriskās kārtības apdraudējumu tikai tad, ja tā individuālā rīcība rada reālus, faktiskus un pietiekami nopietnus draudus sabiedrības pamatinteresēm vai attiecīgās dalībvalsts iekšējai vai ārējai drošībai (spriedums, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 67. punkts).
- 90 Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās dalībvalstī nelikumīgais raksturs pats par sevi liecina par pietiekami nopietnu apdraudējumu, kas ietekmē sabiedrības pamatintereses vai apdraud šī sprieduma 89. punktā minētās intereses. Tādējādi nevar atzīt, ka minētais pieteikuma iesniedzējs var radīt apdraudējumu šīs dalībvalsts valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta [pirmās daļas] e) apakšpunkta izpratnē tikai tādēļ vien, ka viņš dalībvalstī uzturas nelikumīgi.
- 91 Šis konstatējums neskar iespēju, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi, var uzskatīt par šādu apdraudējumu, ņemot vērā īpašos apstākļus, kas pierāda viņa bīstamību un kas pastāv papildus minētās uzturēšanās nelikumīgajam raksturam.
- 92 Visbeidzot, pieņemot, ka Lietuvas valdības tiesas sēdē izvirzītos argumentus varētu uzskatīt par tādiem, ar kuriem tiek norādīts uz iespēju migrantu pieplūduma radītās ārkārtas situācijas dēļ atkāpties no visiem Direktīvas 2013/33 noteikumiem, pamatojoties uz LESD 72. pantu, jākonstatē, ka šī valdība šajā ziņā ir norādījusi vienīgi vispārīgus apsvērumus, ar kuriem, ņemot vērā šī sprieduma 70. un 71. punktā atgādināto judikatūru, nevar pamatot šī panta piemērošanu.
- 93 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, patvēruma meklētāju var aizturēt tikai tādēļ vien, ka viņš šīs dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 94 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 6. pants un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma**

stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi, šis dalībvalsts teritorijā faktiski ir liegta iespēja piekļūt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai.

- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, 8. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem gadījumā, ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai ārkārtas stāvoklis ārvalstnieku masveida pieplūduma dēļ, patvēruma meklētāju var aizturēt tikai tādēļ vien, ka viņš šis dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi.**

[Paraksti]

ⁱ — Teksta 13. punktā pēc sākotnējās elektroniskās publikācijas ir veikti valodiski labojumi.